

Jacek Krzysztof Danel (Zamość)

Uwagi na temat Wojny Sześciodniowej i postawy emigracji niepodległościowej wobec konfliktu arabsko-izraelskiego i antysemickich działań władz PRL 1967-1968

Geneza konfliktu arabsko-izraelskiego

Po zakończeniu kryzysu sueskiego w 1956 r. światowe mocarstwa wymusiły na Izraelu wycofanie swych wojsk z półwyspu Synaj. Egipt wyraził zgodę, aby ONZ skierował na to terytorium międzynarodowe siły pokojowe United Nations Emergency Force – UNEF. Siły UNEF zajęły pozycję na granicy izraelsko-egipskiej na Synaju. Egipt wyraził także zgodę na otwarcie Cieśnin Tirańskich dla statków izraelskich. Mimo porozumienia państwa arabskie nadal nie uznawały Izraela i prawa narodu żydowskiego do posiadania własnego państwa. Realizując plan zniszczenia Izraela, Syria sprzymierzona z Związkiem Sowieckim zaczęła wspierać napady fedainów na ziemię żydowskie¹.

10 czerwca 1964 r. Izrael uruchomił Narodowy System Wodny, dzięki któremu każdego dnia przepompowywał 1 mln m³ wody z Jeziora Tyberiadzkiego. Syria postanowiła to wykorzystać jako pretekst do zaostrenia konfliktu z Izraelem uznając, że izraelskie prace budowlane na obszarze strefy zdemilitaryzowanej na granicy izraelsko-syryjskiej są naruszeniem integralności terytorialnej i wezwała wszystkie kraje arabskie do wypowiedzenia wojny Izraelowi. Do pierwszych starć doszło 13 listopada 1964 r., kiedy armia syryjska ostrzelała izraelski patrol graniczny w rejonie rzeki Dan na terytorium Górnej Galilei. W odwecie izraelskie lotnictwo przeprowadziło bombardowanie na Wzgórzach Golan. Do wojny włączyły się Jordania i Liban, które wraz z Syrią rozpoczęły prace budowlane uniemożliwiające przepływ wody do Izraela. W 1965 r. ilość potyczek zamieniła się w tzw. bitwę o wodę. 4 listopada 1966 r. Egipt zawarł z Syrią porozumienie o współpracy wojskowej. Na terytorium Syrii przybywali arabscy bojownicy, którzy bez przerwy naruszali granicę syryjsko-izraelską².

13 listopada 1966 r. armia żydowska przeprowadziła operację „Shredder” w wyniku której trzy tysiące żołnierzy izraelskich wkroczyło do Jordanii. Zajęte zostały wioski: Es Samu, Kirbet El-Markas i Kirbet Jimba w pobliżu Hebronu na terenie Judei. W walce

---

¹ R. G. Rabil, *Embattled Neighbors: Syria, Israel, and Lebanon*, Boulder 2003, s. 17-18.

² M. H. Glantz, I. Koborri, *Central Eurasian Water Crisis*, New York 1998, s. 15.

z siłami jordańskimi zginęło piętnastu jordańskich żołnierzy i trójka cywilów. Rannych zostało pięćdziesięciu czterech żołnierzy i dwudziestu dziewięciu cywilów. Zginął izraelski spadochroniarz, a dziesięciu innych żołnierzy żydowskich zostało rannych. W wiosce Es Samu wojska żydowskie zniszczyły sto dwadzieścia pięć domów. Operacja ta spotkała się z krytyką ze strony Jordanii i innych państw arabskich. 20 listopada 1966 król Jordanii, Husajn Ibn Talala ogłosił mobilizację armii jordańskiej. Pięć dni potem Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła Rezolucję nr 228 potępiającą Izrael za operację „Shredder” w Jordanii³.

Już od pierwszych dni 1967 r. liczba incydentów na granicy izraelsko-syryjskiej przybrała rozmiary wojny. Artyleria syryjska ostrzeliwała żydowskie kibuce, Arabowie przenikali granicę i podkładali miny lądowe na drogach. W odwecie 7 kwietnia 1967 r. lotnictwo izraelskie zbombardowało Wzgórza Golan. Podczas walki powietrznej zestrzelono sześć syryjskich myśliwców MIG-21. Po zwycięskiej bitwie izraelskie myśliwce Mirage III przeleciały nad stolicą Syrii, Damaszkiem. Pokojowej mediacji podjęły się międzynarodowe siły United Nations Truce Supervision Organization – UNTSO. Syria odmówiła jakiegokolwiek współpracy⁴.

13 maja 1967 r. przewodniczący Prezydium Rady Najwyższej ZSSR Nikołaj Podgorny⁵ przekazał egipskiemu wiceprezydentowi Anwarowi Sadatowi⁶ fałszywą informację o koncentracji dwunastu izraelskich brygad na granicy z Syrią. 14 maja 1967 r. prezydent Egiptu Gamal Abdel Naser⁷ zarządził mobilizację, ogłosił stan wojenny i zaminował wejście do Zatoki Akaba ze strategicznie ważnym portem Elat. Blokując jedynie wyjście Izraela na Morze Czerwone⁸. 16 maja 1967 r. szef sztabu egipskiej armii gen. Mohamed Fawzy⁹ zażądał wycofania wojsk międzynarodowych UNEF z Synaju. W liście do UNEF gen. Fawzy pisał, że wydał rozkaz wszystkim siłom zbrojnym Egiptu do działań przeciwko Izraelowi, który może przeprowadzić, agresywne działania przeciwko jakiemukolwiek państwu arabskiemu. Pisał w nim, że wojsko jest już skoncentrowane na Synaju na wschodniej granicy. Przez wzgląd na bezpieczeństwo wojsk ONZ, które stacjonują wzdłuż naszych granic, prosi o wydanie rozkazu natychmiastowego ich wycofania¹⁰.

Sekretarz generalny ONZ Sithu U Thant¹¹ podjął się negocjacji z Egipcjanami i zaproponował Izraelowi przegrupowanie międzynarodowych sił UNEF na terytorium Izraela, aby mogły dalej pełnić misję. Wobec odmowy 18 maja 1967 r. rozpoczęto ewakuację sił UNEF z półwyspu Synaj oraz Strefy Gazy. Tego samego dnia egipskie radio zaczęło nawoływać państwa arabskie do działań przeciw Izraelowi, ogłaszając wojnę totalną, której celem miała być eksterminacja Żydów.

³ J. Bowen, *Six Days: How the 1967 War Shaped the Middle East*, London 2003, s. 23-30.

⁴ A. Shlomo, *Arab – Israeli Air Wars 1947-1982*, [miejsce wydania] 2001, s. 31; *Jets and tanks in fierce clash by Israel and Syria*, London „The Times” 8.04.1967, s. 1.

⁵ Podgorny Nikołaj Wiktorowicz (1903-1983). Sowiecki polityk. W latach 1966-1977 członek Biura Politycznego KC KPZS, Przewodniczący Rady najwyższej ZSSR.

⁶ Sadat Anwar (1918-1981). Egipski polityk i wojskowy. 1970-1981 Prezydent Egiptu. 1978 laureat Pokojowej Nagrody Nobla (wraz z Menachemem Beginem). 6 października 1981 zginął w zamachu podczas parady (gdzie?).

⁷ Naser Husajn Gamal Abdel (1918-1970). Egipski wojskowy i polityk. W latach 1954-1970 prezydent Egiptu.

⁸ K. Gebert, *Wojna czterdziestolecia*, Warszawa 2004, s. 11-37; *idem, Miejsce pod słońcem. Wojny Izraela*, Warszawa 2008, s. 237-263.

⁹ Fawzi Mohammed (1915-2000). Egipski wojskowy i polityk. Generał, Minister Obrony Narodowej.

¹⁰ I. J. Rikhye, *The Sinai Blunder*, London 1980, s. 16-19.

¹¹ U Thant Sithu (1909-1974). Polityk birmański. Trzeci Sekretarz Generalny ONZ. Urząd sprawował pomiędzy 30 listopada 1961 – 21 grudnia 1971. W latach 1949 – 1957 minister informacji rządu w Birnie.

19 maja 1967 r. Egipt rozpoczął remilitaryzację Synaju, zaś dzień później egipski minister obrony Hafez al Assad¹² poinformował, że armia egipska jest gotowa do unicestwienia Izraela. 22 maja Egipt ogłosił zamknięcie Cieśniny Tirańskiej dla wszystkich statków płynących pod banderą Izraela, albo wiozących strategiczne towary dla państwa żydowskiego. 23 maja Izrael uznał działania Egiptu za agresję, zaś 25 maja Siły Obronne Izraela ukończyły pośpiesznie przeprowadzoną częściową mobilizację. Do wojny przygotowano czternaście tysięcy miejsc w szpitalach i zaczęto kopanie grobów dla około dziesięciu tysięcy ciał. 26 maja prezydent Egiptu Naser poinformował, że wojska egipskie już niebawem przeprowadzą frontalny atak na Izrael. Będzie to wojna totalna, jej celem będzie unicestwienie Państwa Izraela. Dzień później powiedział, że samo istnienie Izraela stanowi agresję¹³. W dniu 30 maja jordański król Husajn ibn Talal¹⁴ zawarł z egipskim prezydentem Naserem sojusz wojskowy wymierzony przeciwko Izraelowi. Do wojny z państwem żydowskim przystąpiły następnie: Irak, Kuwejt, Tunezja, Synaj, Maroko i Algieria. Po arabskiej stronie opowiedziały się także: Pakistan, Indonezja, Chiny i Związek Sowiecki. Tego samego dnia Irak, Sudan, Algieria i Kuwejt ogłosiły mobilizację. 31 maja prezydent Iraku Abd ar-Rahman Arif¹⁵ stwierdził, że celem koalicji arabskiej jest wymazanie Izraela z mapy świata.

Wojna sześciodniowa 5 – 10 czerwca 1967 r.

Wczesnym rankiem 5 czerwca 1967 r. wojska egipskie ostrzelały żydowskie osiedla wzdłuż Strefy Gazy. Izrael uznał te pierwsze starzały za wypowiedzenie wojny. O godzinie 7.45 rano 183 izraelskie samoloty zbombardowały jedenaście egipskich lotnisk położonych na półwyspie Synaj i w Egipcie. Zniszczono osiem stacji radarowych i 197 egipskich samolotów (w tym 8 w bitwie powietrznej). W trakcie operacji zestrzelono egipski samolot, w którym leciał marszałek polowy Muhammad Amir¹⁶ i gen. Sidqi Mahmoud¹⁷. Wprowadziło to zamieszanie wśród lądowych wojsk na Synaju. Egipcjanie zdołali zestrzelić 5 izraelskich samolotów. Drugie uderzenie lotnictwa izraelskiego nastąpiło o godzinie 9.30 rano; zniszczono kolejne 16 lotnisk egipskich, a na nich 107 samolotów. Trzecie uderzenie miało miejsce o godzinie 12.15 na terytorium Egiptu, Jordanii, Syrii i Iraku. Zbombardowane zostały jordańskie lotniska w Ammanie i Mafrag oraz syryjskie lotniska Saygal, Dumayr, Marj Rigal i T-4. Jordańczycy stracili 28 samolotów i 2 śmigłowce. Syria straciła 57 samolotów. Równocześnie Izrael zaatakował bazę lotniczą H-3 w Iraku niszcząc 10 bombowców TU-16. Ogółem pierwszego dnia wojny lotnictwo żydowskie zniszczyło 309 egipskich samolotów, zdobywając ponownie panowanie powietrzne nad półwyspem Synaj. Tego samego dnia

¹² Asad Hafiz (1930-2000). Wojskowy i polityk syryjski. Prezydent Syrii 1971-2000, 1966-1972 minister obrony Syrii, 1970-1971 premier Syrii.

¹³ Więcej: D. Stone, *Wars of the Cold War*, Geneve 2004.

¹⁴ Husajn Ibn Talal (1935-1999). Król Jordanii z dynastii Haszymidów.

¹⁵ Arif Abd Ar-Rahman (1916-2007). Iracki wojskowy i polityk. Prezydent Iraku w latach 1966-1968. Obalony przez partię Baas.

¹⁶ Amir Muhamad Abd Al-Hakim (1919-1967). Egipski wojskowy. W latach 1953-1967 głównodowodzący armią egipską. Obarczony winą za wojnę sześciodniową popełnił samobójstwo w więzieniu.

¹⁷ Mahmud Sidqi, dowódca generalny egipskich Sił Powietrznych w wojnie sześciodniowej.

o godzinie 8.15 nastąpiło izraelskie uderzenie lądowe. Wojska żydowskie wbiły się głęboko w egipskie pozycje w Strefie Gazy i na półwyspie Synaj. 84 Dywizja Pancerna dowodzona przez gen. Jisra' el Tala¹⁸ uderzyła na pozycję egipskie w Strefie Gazy. W walce wyróżnili się izraelscy komandos z 35 Brygady Spadochronowej T' Zanhanim. O świcie 6 czerwca, Strefa Gazy została zajęta przez wojska Izraela. Synaj zajęły 31 Dywizja Pancerna oraz 38 Dywizja Pancerna dowodzona przez gen. Ariela Szarona¹⁹ uderzyła w kierunku węzła komunikacyjnego Abu Ageilla. Ufortyfikowało się w nim ponad 8 tys. egipskich żołnierzy dysponujących 66 czołgi. Walki toczył się przez całą noc²⁰.

6 czerwca 1967 r. wojska izraelskie zdobyły Abu Ageilla niszcząc 40 czołgów i tracąc 19. Izraelska brygada spadochronowa rozpoczęła natarcie na arabską część Jerozolimy. Walki w mieście były krwawe, Izraelczycy nie używali ciężkiej broni, artylerii i lotnictwa.

7 czerwca 1967 r. całe miasto było w rękach izraelskich komandosów. 8 czerwca odcięte na półwyspie Synaj egipskie oddziały podjęły próbę przerwania izraelskiego okrążenia i przedostania się do rejonu Kanału Sueskiego. Do najcięższych walk doszło w okolicach Gifgafy i Przełęcz Mitla, gdzie doszło do największej od czasów II wojny światowej bitwy pancernej. Wzięło w niej udział ponad 1100 czołgów po obu stronach. Po ciężkiej bitwie, większość Egipcjan rzuciła się w panice do ucieczki, porzucając na polu walki czołgi i liczne pojazdy mechaniczne. Tylko nieliczne egipskie jednostki stawiały opór, uniemożliwiając izraelskim kolumnom zmechanizowanym rozwinięcie szybkiego natarcia w kierunku Kanału Sueskiego.

8 czerwca 1967 r. wieczorem pierwsze izraelskie oddziały dotarły do miejscowości Ras Sudr na zachodnim wybrzeżu Synaju. W nocy z 8 na 9 czerwca Izraelczycy zajęli pozycje wzdłuż całego Kanału Sueskiego. Uznano, że Kanał będzie najlepszą zaporą przeciwczołgową chroniącą od zachodu Izrael. Tego samego dnia izraelskie lotnictwo zaatakowało u wybrzeży Egiptu amerykański okręt wywiadowczy USS „Liberty”, zginęło 34 amerykańskich marynarzy, a 75 zostało rannych (oficjalnie stwierdzono, że atak nastąpił przez pomyłkę).

Od 7 czerwca 1967 r. izraelskie siły powietrzne bombardowały syryjskie fortyfikacje na Wzgórzach Golan, niszcząc liczne pozycje artylerii. Lądowe natarcie rozpoczęło się późnym popołudniem 9 czerwca, kiedy to cztery izraelskie brygady rozpoczęły dwukierunkowe natarcie – na południe od Jeziora Tyberiadzkiego w kierunku Wzgórz Golan, oraz na północ od Jeziora Tyberiadzkiego, poprzez most Banat Jacuub w głąb Wzgórz Golan. Atak posuwał się do przodu pod ciężkim ostrzałem artyleryjskim, który pustoszył szeregi nacierających izraelskich oddziałów.

W nocy z 9 na 10 czerwca izraelskie kolumny zmechanizowane, naruszając neutralność Libanu, obeszły północne skrzydło obrony syryjskiej i rano uderzyły na jej tyły w rejonie

¹⁸ Tal Jisra' El (1924-2010). Generał Sił Obrony Izraela. Ekspert w dziedzinie bojowego zastosowania czołgów.

¹⁹ Szarn Ariel (1928-2014). Izraelski polityk i wojskowy. Generał, w latach 2001-2006 premier Izraela.

²⁰ W. Roszkowski, *Półwiecze. Historia polityczna świata po 1945 roku*, Warszawa 2005, s. 166-170.

wioski Masade. Izraelska brygada „Golani” zasłynęła zdobyciem syryjskiej twierdzy Tel - Fahar. 10 czerwca izraelskie oddziały zajęły syryjskie miasta: Al. – Kunajtira i Tawafiq²¹.

Pakt Warszawski wobec wojny arabsko – żydowskiej

Dnia 9 czerwca 1967 r., kiedy była już widoczna klęska arabskich agresorów, państwa komunistyczne wchodzące w skład Paktu Warszawskiego (z wyjątkiem Rumunii) pod przewodnictwem Związku Sowieckiego ogłosiły tzw. Deklarację Solidarności z państwami arabskimi i zerwały stosunki dyplomatyczne z Izraelem. Moskwa i jej satelici uznali zniszczenie wojsk arabskich za cios wymierzony w Układ Warszawski.

10 czerwca Związek Sowiecki zażądał od Izraela wstrzymania wszelkich działań wojennych w Syrii, grożąc interwencją sowiecką na Bliskim Wschodzie. To oświadczenie połączone z groźbą interwencji wywołało protest Stanów Zjednoczonych. Amerykanie postawili w stan gotowości bojowej VI Flotę przybywającą w rejonie Gibraltaru na Morzu Śródziemnym. Okręty wzięły kurs na Syrię i zaczęły przygotowywać się do obrony Izraela, jednocześnie jednak naciskając dyplomatycznie na Izrael, aby ten zakończył wojnę z Arabami. Tego samego dnia o godzinie 18.30 ogłoszono zawieszenie broni na froncie izraelsko – syryjskim. Żydom brakło kilka godzin, aby dotrzeć na przedmieścia Damaszku.

12 czerwca 1967 r. władze PRL zerwały stosunki dyplomatyczne z Izraelem idąc w ślad za decyzją ZSSR, i rozpoczęły akcję czystek personalnych osób pochodzenia żydowskiego w wojsku, urzędach i przedsiębiorstwach państwowych, a także na wyższych uczelniach, pod zarzutem popierania agresywnej i zbrodniczej polityki Izraela wobec państw arabskich. Akcji tej nadano szeroki rozgłos. Była podyktowana potrzebami proarabskiej i antyizraelskiej polityki Związku Sowieckiego. Na dodatek hasła antyżydowskie w Polsce zostały wykorzystane do wewnętrznych rozgrywek między zwalczającymi się frakcjami partii komunistycznej. PZPR weszła na drogę antysemityzmu pod hasłem walki z „syjonizmem” i dokonując dalszych czystek w wojsku, administracji, szkolnictwie i kulturze²².

Emigracja Niepodległościowa wobec wojny arabsko-żydowskiej

5 czerwca w dniu wybuchu wojny arabsko – izraelskiej, przewodniczący Egzekutywy Zjednoczenia Narodowego (EZN)²³ Kazimierz Sabbat²⁴, reprezentującej większą część

²¹ Gebert, *Wojna czterdziestoletnia*, s. 33.

²² J. Eisler, *Polski Rok 1968*, Warszawa 2006, s. 127-130; W. Roszkowski, *Najnowsza historia Polski 1945-1980*, Warszawa 2003, s. 519-524.

²³ Egzekutywa Zjednoczenia narodowego: instytucja istniejąca na emigracji w latach 1954-1972. Był to organ wykonawczy obozu politycznego związanego z Radą Trzech. W myśl uchwały Tymczasowej Rady Jedności Narodowej – egzekutywa pełniła zastępczo funkcje Rządu RP. Jej powołanie związane było z przekonaniem, że kadencja Augusta Zaleskiego, którego prawa do objęcia urzędu prezydenta RP były kwestionowane, skończyła się po upływie siedmiu lat (9 czerwca 1947 do 9 czerwca 1954). Przewodniczącymi EZN byli: gen. Roman Odzierżyński (1954-1956), Adam Ciołkosz (1956-1959), Witold Czerwiński (1959-1963), Adam Ciołkosz (1963-1967), Kazimierz Sabbat (1967-1972). Sprawami zagranicznym EZN kierował Jan Starzewski. Przedstawicielami zagranicznymi byli: amb. Józef Lipski, mec. Zbigniew Stypułkowski, mec. Stefan Korboński, amb. Kajetan Morawski, amb. Kazimierz Papée, amb. Tadeusz Romer. J. Karpiński, *Polska, Komunizm, Opozycja. Słownik*, Londyn 1985, s. 47-48.

²⁴ Sabbat Kazimierz Aleksander (1913-1989). Działacz społeczny i niepodległościowy, w latach 1967-1972 przewodniczący EZN, 1976-1986 Premier RP na Uchodźstwie, 1986-1989 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

na Bliskim Wschodzie. Omawiając stan stosunków polsko-żydowskich wspominał o roli, jaką odegrała Moskwa w czasie wojny izraelsko – arabskiej. Przypomniał, że po zerwaniu stosunków między władzami komunistycznymi w Warszawie a władzami Izraela, jako kierownik Działu Spraw Zagranicznych zwrócił się do ambasadora Izraela w Londynie o przekazanie rządowi w Tel Awiwie zapewnień, że społeczeństwo polskie nie solidaryzuje się z tym aktem podyktowanym przez Moskwę³⁵.

W niedzielę 7 stycznia 1968 r. podczas spotkania Rady Trzech³⁶ z Egzekutywą Zjednoczenia Narodowego w Sali Instytutu i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, Kazimierz Sabbat wspominając wojnę sześciodniową mówił, że konflikt na Bliskim Wschodzie między Izraelem a państwami arabskimi doprowadził do ogromnego poparcia dla Izraela ze strony Polaków dla naszych dawnych współobywateli, wbrew antysemickiej akcji władz PRL³⁷.

20 lipca 1968 r. na posiedzeniu Rady Jedności Narodowej w Londynie, przewodniczący EZN Kazimierz Sabbat, złożył sprawozdanie, w którym mówiąc o wojnie sześciodniowej i działalności antysemickiej władz Polski Ludowej stwierdził:

Wojna arabsko-izraelska, poprzedzona groźbami całkowitego zniszczenia państwa Izraela, a zakończona po 6 dniach walki wspaniałym zwycięstwem Izraela, wywołała wśród Polaków i w kraju i na emigracji fale szerokiej i gorącej sympatii dla Żydów. Na emigracji liczne organizacje polskie słały wyrazy solidarności. Egzekutywa jeszcze w toku kampanii, ogłosiła deklarację poparcia dla Izraela. Deklaracja stwierdzała odpowiedzialność Rosji za wybuch wojny przez podżeganie i dostarczanie uzbrojenia oraz stwierdzała, że Rosja dąży do usadowienia się we wschodnim basenie Morza Śródziemnego. Stwierdzała przyczyny sympatii Polaków do Izraela, stwierdzała, że Polacy udzielają narodowi żydowskiemu duchowej i moralnej pomocy.

(...) Ta akcja reżymu niesłuszna i zła w samym założeniu, z kolei spowodowała wybuch wielkiej fali propagandy antypolskiej w świecie, inspirowanej przez czynniki żydowskiej. Akcja ta ześrodkowała się w dużym stopniu na zagadnieniu odpowiedzialności za wymordowanie Żydów europejskich w czasie ostatniej wojny na terenie Polski. W tym wielkim procesie historycznym o wyniszczeniu Żydów głównym oskarżonym w opinii publicznej są dziś nieraz nie Niemcy, ale Polacy. Szkodę, którą reżim w ten sposób wywołał, trzeba będzie odrabiać przez długi okres czasu. Emigracja podjęła akcję odpierania krzywdzących zarzutów. Bo rzeczywistość była zupełnie inna. Jedynie rząd polski na emigracji nawoływał i zabiegał o ratowanie Żydów, przeznaczając na to fundusze, zorganizował akcję pomocy „Żegota”. Tysiące Polaków oddało życie pomagając Żydom, nikt inny życiem za ratowanie Żydów nie płacił. Przedstawiciele nasi w poszczególnych krajach podjęli akcję przypominania prawdziwego stanu rzeczy. Powstają spontanicznie w poszczególnych krajach inicjatywy obrony naszego imienia. W Londynie zajmuje się tą sprawą zespół złożony z rzeczoznawców, którzy sami brali udział w akcji pomagania Żydom. Amb. Raczyński ogłosił w „Observerze” dwa listy przedstawiające zakres pomocy dla Żydów ze strony polskiej w czasie wojny. Oczekujemy wkrótce ukazania się

³⁵ *Debata w Radzie Jedności Narodowej, „Myśl Polska”, Londyn 15.07.1967.*

³⁶ Tzw. Rada Trzech, powołana na emigracji 8 sierpnia 1954 uchwałą Tymczasowej Rady Jedności Narodowej. W myśl tej uchwały – jako organ zwierzchni pełniący zastępczo funkcję Prezydenta Rzeczypospolitej. W skład Rady Trzech wchodził: gen. W. Anders, Tomasz Arciszewski i amb. Edward Raczyński. Po śmierci Arciszewskiego w 1955 do RT wszedł gen. Tadeusz Bór – Komorowski. Po jego śmierci w 1966 wszedł gen. Roman Odzierzyński. Po śmierci Odzierzyńskiego i Andersa w RT ich miejsce zajęli: Alfred Urbański i gen. Stanisław Kopański. RT przestała istnieć 8 lipca 1972.

³⁷ *Przemówienie prez. Kazimierza Sabbata 7 stycznia 1968 r., s. 1-2, druk Działu Informacji Egzekutywy Zjednoczenia Narodowego 9 stycznia 1968, IMPS, sygn. KOL. 404/119; Emigracja polityczna na progu nowego roku, „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”, Londyn 15.01.1968.*

książki płk. Iranaka „Kto ratuje jedno życie...”, omawiającej i dokumentującej całość akcji ratowania Żydów w Polsce. Jest w toku sprawy angielskie wydanie tej książki. W ostatnich dniach dowiedzieliśmy się, że reżim w Warszawie dostrzegł błąd i wycofuje się ze swej akcji antyżydowskiej. Powtórzyć muszę. Tę długotrwałą szkodę, jaką reżim nie bacząc na polskie interesy wywołał, będzie się odrabiać przez lata³⁸.

W rok po zakończeniu przez Izrael zwycięskiej wojny, gen. Kazimierz Glabisz³⁹ pisał na łamach „Tygodnia Polskiego”, że przyszłość Bliskiego Wschodu zadecyduje, czy Związek Sowiecki będzie miał swobodną ręką na Środkowym Wschodzie, czy Stany Zjednoczone. Generał był zdania, że jedynie USA mogą uniemożliwić Sowietom dozbieranie wrogów Izraela, ponieważ ONZ jest bezsilne, Francja kokietuje Arabów, a Wielka Brytania stara się na siłę być neutralna⁴⁰.

³⁸ Sprawozdanie Egzekutywy Zjednoczenia Narodowego, za okres od dnia 15 marca 1967 do dnia 20 lipca 1968 roku, Londyn 1968, s. 8.

³⁹ Glabisz Kazimierz (1893-1981). Generał Brygady. Działacz sportowy i niepodległościowy. W latach 1929-1945 Przewodniczący Polskiego Komitetu Olimpijskiego, 1937 - 1939 prezes Polskiego Związku Piłki Nożnej. Na emigracji działacz sportowy, niepodległościowy, publicysta.

⁴⁰ K. Glabisz, *Na Bliskim Wschodzie - w rok po wojnie*, „Tydzień Polski” 8.06.1968.

Remarks about the Six Day War and attitudes of the Polish Emigration towards the Arab-Israeli Conflict and anti-Semitism in communist Poland, 1967-1968

The article recalls the genesis and course of the Israeli-Arab conflict in 60. including the Six Day War and attitudes of the Polish Emigration in London towards the events. Author of the article compares the anti-Semitic policy of the communist government in Poland with attitudes of the pro-independent Polish Emigration in London. The Polish emigration milieus stand firmly on the Israeli side.